

Luonnonvarakeskus

Viite Talousarvioasetus (254/2004) 66 i §

Asia **MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN KANNANOTTO RIISTA- JA KALATALOUDEN TUTKIMUSLAITOKSEN VUODEN 2014 TILINPÄÄTÖKSEEN**

Ministeriön kannanotto perustuu Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (RKTL) tilinpäätös vuodelta 2014 -asiakirjaan, Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) laatimaan tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2014 sekä laitoksen toiminnasta saatuun muuhun informaatioon. Ministeriö on osana laitoksen tulosohejausprosessia seurannut RKTL:lle vuodelle 2014 annettujen tulostavoitteiden toteutumista neljässä tulospalaverissa, joihin oli yhdistetty myös Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen (MTT) ja Metsätutkimuslaitoksen (Metla) tulosneuvottelut. Järjestelyn tarkoituksena oli tukea MTT:n, Metlan ja RKTL:n fuusioitumista Luonnonvarakeskukseksi vuoden 2015 alusta. Kokouksiin osallistuivat tulosohejauksesta vastaavat MMM:n virkamiehet sekä kaikkien kolmen laitoksen ylin johto ja johtokuntien puheenjohtajat.

RKTL:n tilinpäätösasiakirja on laadittu talousarvioasetuksen mallin mukaisesti ja sitä voidaan pitää pääosin selkeänä ja helposti luettavana. Tilinpäätöksessä on tiiviissä muodossa esitetty analyysia laitoksen toimintaa koskevista oleellisista asioista.

1. Arvio tuloksellisuuden kehityksestä ja asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

a) Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Tilinpäätöksessä esitetyn raportoinnin perusteella ministeriö katsoo, että RKTL:n toiminta kokonaisuutena on tukenut ministeriön toimialan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteutumista ja tältä osin laitoksen toimintaa voidaan pitää tuloksellisena. RKTL on toteuttanut pätehtäviään koskevat vuoden 2014 tavoitteet.

Ministeriö katsoo, että tutkimustoimintaa on suunnattu tavoitteiden mukaisesti toimialan yhteiskunnalliselta vaikuttavuudelta merkittäville alueille. Ministeriö on ollut tyytyväinen RKTL:n tuottamaan päätöksentekoa tukevaan asiantuntijapalveluun sekä laitoksen toimintaan hallinnonalan yhteistyöhankkeissa ja osana julkista riistakonsernia. RKTL:n toiminta on tukenut kalatalousstrategian, riistakonsernin strategian, MMM:n hallinnonalan tutkimusstrategian, tietohallintostrategian ja kansallisen luonnonvarastrategian toteutusta.

Luonnonvarakeskuksen perustamiseen liittyvä valmistelu on vaikuttanut RKTL:n toimintaan merkittävästi vuonna 2014. Fuusion valmistelu eteni pääosin suunnitelman mukaisesti ja Luonnonvarakeskus käynnistyi vuoden 2015 alussa. Ministeriö katsoo, että Luonnonvarakeskuksen

valmistelussa saatiin aikaan hyvät lähtökohdat ruokaan ja uusiutuvien luonnonvarojen kestäväan käyttöön liittyvän tutkimuksen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden vahvistamiselle. Luonnonvarakeskuksen alkuvaiheessa on tärkeää luoda riittävät välineet toiminnan vaikuttavuuden arvioimiselle.

RKTL esittää tilinpäätöksessään tunnuslukuja Luonnonvara- ja ympäristötutkimuksen yhteenliittymään (LYNET) liittyvästä toiminnasta. LYNET-toiminta on tunnuslukujen perusteella kehittynyt ohjauksessa asetettujen tavoitteiden mukaisesti siitä huolimatta, että laitoksen voimavaroista huomattava osa on ollut sidottuna fuusion valmisteluun. LYNET-yhteenliittymässä valmistauduttiin liikenne- ja viestintäministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalojen tutkimuslaitosten liittymiseen yhteenliittymän jäseniksi vuoden 2015 alkupuolella.

b) Toiminnallinen tehokkuus

Keskeisten tunnuslukujen ja kuvailevan raportoinnin perusteella RKTL on pystynyt toteuttamaan tulossopimuksessa asetetut tavoitteet yleisesti ottaen hyvin. Toiminnan tehokkuuden voidaan katsoa säilyneen edellisen vuoden tasolla ja jopa joiltain osin kasvaneen. Laitoksen toiminta on painottunut päätoiminnoille kustannusten jakautumisen perusteella pääosin suunnitellulla tavalla.

RKTL ylitti yhteisrahoitteiseen toimintaan hankittavan ulkopuolisen rahoituksen hankinnalle asetetut tavoitteet (toteuma 2,1 milj. euroa, tavoite 1,53 milj. euroa). Omarahoitusosuudessa ei saavutettu 50 %:n tavoitetta toteuman ollessa 60 %.

RKTL:n maksullinen toiminta jakautuu kahteen osaan: tutkimus-, tilasto- ja palvelusuoritteet sekä vesiviljelysuoritteet. Kummankin osa-alueen kustannusvastaavuus oli kokonaisuutena parempi kuin tavoiteltu 100 %. Tutkimus-, tilasto- ja palvelusuoritteiden tuottoja kertyi selvästi tavoitetta enemmän. Valtion vesiviljelyn uudistustarpeita ja -vaihtoehtoja suunniteltiin ministeriön johdolla ja tarvittavia toimenpiteitä on tarkoitus toteuttaa Luonnonvarakeskuksen toimesta.

Luonnonvarakeskuksen taloudellisten haasteiden takia yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuudelle on asetettava myös tulevien vuosien aikana erittäin kunnianhimoiset tavoitteet. Niiden saavuttamiseksi kannattaa hyödyntää niitä toimintamalleja, jotka on RKTL:n toiminnan kehittämisessä hyväksi havaittu.

Luonnonvarakeskuksen on pystyttävä seuraavien vuosien aikana tiivistämään noin 40 paikkakunnan toimipaikkaverkostoaan merkittävästi ja parantamaan jäljelle jäävien toimitilojen ja muun infrastruktuurin käytön tehokkuutta. Erityisesti pääkaupunkiseudun ja muiden suurten toimipaikkojen tilaratkaisuilla olisi pyrittävä saavuttamaan lisää kustannussäästöjä.

c) Tuotokset ja laadunhallinta

RKTL raportoi tuotoksistaan ja toimintansa laadunhallinnasta riittävällä tavalla. Tuotosten voidaan katsoa säilyneen voimavaroihin suhteutettuna pääosin edellisen vuoden tasolla. Tutkimus- ja asiantuntijapalveluiden toiminnan sisällöstä on raportoitu tilinpäätöksessä yksityiskohtaisesti ja kattavasti tutkimusalueiden ja pääteemojen jaottelua noudattaen. Ministeriö katsoo, että RKTL:n tuloksellisuus oli fuusiovalmistelun aiheuttama ylimääräinen kuormitus huomioon ottaen erinomaisella tasolla.

Vesiviljelypalveluiden osalta tulostavoitteet toteutuivat aikataulussa ja suunnitelmien mukaan. Vesiviljelytuotannossa on vuosittaista vaihtelua, joka johtuu monista ulkoisista tekijöistä. Tilinpäätöksessä on kuvattu riittävällä tavalla vesiviljelytuotannon kehitystä vuositasolla ja pidemmällä aikavälillä.

d) Henkisten voimavarojen hallinta

RKTL:ssä tehtiin vuonna 2014 yhteensä 266 henkilötyövuotta. Toimintamenomomentilta palkatun henkilöstön henkilötyövuosien määrä alitti laitokselle asetetun kiintiön. Raportoinnin perusteella henkilöstön osaamisen kehittämiseen ja työhyvinvointiin on panostettu. Työilmapiirikyselyn (VM Baro) työtyytyväisyysindeksi säilyi edellisen vuoden tasolla (3,3). Sairauspoissaolojen vähenemisen hyvä kehitys edellisiltä vuosilta jatkui. Luonnonvarakeskuksen valmistelun tiivistyminen vuoden 2014 loppua kohti on voinut osaltaan vaikuttaa työhyvinvoinnin eri osa-alueisiin. Henkilöstön työhyvinvoinnista huolehtiminen on tärkeää Luonnonvarakeskuksen alkuvaiheessa.

2. Tuloksellisuusraportointi ja kehittämistarpeet

RKTL:n raportointi on tuottanut tarvittavat ja riittävän laajat tiedot. Toimintansa aloittaneen Luonnonvarakeskuksen raportointijärjestelmää on kehitettävä siten, että saadaan riittävän tarkkaa tietoa toiminnan jakautumisesta laitoksen eri ydintoimintoihin.

Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan RKTL on pääsääntöisesti noudattanut talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä. Tilintarkastajan vuosiyhteenvedossa ei esitetty toimenpidesuosituksia tai merkittäviä kehittämistarpeita.

Inarin ja Porontutkimusaseman toimipaikoissa suoritettiin tarkastus. Tarkastuksessa havaittiin muutamia irtaimisto- ja käyttöomaisuuskirjanpitoon liittyviä pieniä puutteita, joiden korjaamiseksi Luonnonvarakeskuksen sisäisten asiantuntijapalveluiden yksikön tulee huolehtia päivitettyjen inventaaritietojen viemisestä kirjanpitojärjestelmään.

3. Ministeriön esitys RKTL:n toimenpiteiksi tuloksellisuuden parantamiseksi:

RKTL:n (ja myös MTT:n ja Metlan) vuoden 2014 tilinpäätöksen raportoinnin pohjalta ministeriö esittää, että Luonnonvarakeskuksen tulee toiminnan tuloksellisuuden ja tehokkuuden parantamiseksi

- järjestää talouden ajantasainen ja tarkka seuranta määrärahakehelyksessä pysymisen varmistamiseksi
- sopeuttaa laitoksen toiminta aleneviin budjettikehyksiin siten, että tulot ja menot ovat tasapainossa
- vahvistaa asiakaslähtöistä toimintatapaa sekä tiedon ja teknologian siirtoa tutkimuksen yhteiskunnallisen ja tieteellisen vaikuttavuuden lisäämiseksi
- tehostaa ja monipuolistaa ulkopuolisen rahoituksen hankintaa
- suunnitella viranomais- ja asiantuntijatehtävät siten, että ne muodostavat tutkimustoiminnan kanssa vaikuttavan kokonaisuuden
- parantaa maksullisen toiminnan kustannusvastaavuutta
- vahvistaa laitoksen kansainvälistä profiilia ja toimia aktiivisesti EU:n tutkimusfoorumeilla
- tiivistää toimipaikkaverkostoa ja parantaa toimitilatehokkuutta
- valmistautua syksyllä 2016 tapahtuvaan Kieku-järjestelmän käyttöönottoon sekä
- kehittää laitoksen osaamisen kehittymistä toimintaympäristön muutosten mukaisesti ja strategisten päämäärien suuntaisesti.

4. Ministeriön omat toimenpiteet viraston tuloksellisuuden parantamiseksi

MMM kehittää Luonnonvarakeskuksen ja koko hallinnonalan tutkimuksen ja niihin liittyvien viranomais- ja asiantuntijatehtävien ohjausta hallinnonalan strategisten päämäärien mukaisesti, johon liittyy erityisesti:

- tulosohjausprosessin ja tulossopimusmallin kehittäminen
- hallinnonalan strategiatyön johtaminen ja hallinnonalan vaikuttavuustavoitteiden kirkastaminen
- LYNET –yhteenliittymän ohjaus ja toiminnan kehittäminen
- Luonnonvarakeskuksen toimipaikkaverkoston tiivistämisen ja toimitilatehokkuuden parantamisen tukeminen käytettävissä olevia vaikutuskanavia hyödyntäen
- aktiivinen vaikuttaminen strategisen tutkimuksen painopisteisiin ja valtioneuvoston tutkimus, ennakointi-, arviointi- ja selvitystoiminnan suunnitelman sisältöihin sekä
- Luonnonvarakeskuksen kansainvälisen verkostoitumisen tukeminen erityisesti EU:n tutkimusfoorumeilla.

Maa- ja metsätalousministeri

Petteri Orpo

Osastopäällikkö

Pentti Lähteenoja

TIEDOKSI

Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
MMM/HSO/Talousyksikkö
MMM/LVO
MMM/RO